

Liikkumista tukevat palvelut

Sosiaalihuoltolaki 23 §

Soveltamisohje 1.1.2023 alkaen

1. Johdanto

Sosiaalihuoltolain 23 §:n mukaan esteetön ja toimiva julkinen joukkoliikenne mukaan lukien kutsu- ja palveluliikenne on ensisijainen tapa järjestää kaikille soveltuva liikkuminen.

Liikkumista tukevia palveluja järjestetään sekä sosiaalihuoltolain että vammaispalvelulain nojalla.

Kymenlaakson hyvinvointialueella yhdistellään vammaispalvelulain, sosiaalihuoltolain ja sairausvakuutuslain perusteella julkisesti rahoitettuja kuljetuspalvelumatkoja. Yhdistelyä toteutetaan silloin, kun se on asiakkaan tarpeet huomioiden tarkoituksenmukaista. Asiakkaan yksilölliset tarpeet arvioidaan yhteistyössä asiakkaan kanssa.

2. Liikkumista tukevat palvelut

Liikkumista tukevat palvelut mahdollistavat hakijan kotona asumisen, edistävät toimintakykyä, selviytymistä ja sosiaalista vuorovaikutusta.

Liikkumista tukevia palveluja järjestetään henkilöille, joilla on pitkäaikaisia liikkumisvaikeuksia ja jotka eivät kykene itsenäisesti käyttämään julkisia liikennevälineitä sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen toimintakykyä alentavan syyn takia ja jotka tarvitsevat palvelua asioimisen tai muun jokapäiväiseen elämään kuuluvan tarpeen vuoksi.

Liikkumisen tukea voidaan järjestää seuraavilla toteuttamistavoilla tai niiden yhdistelmillä:

1. julkisten liikennevälineiden käytön ohjauksella ja ohjatulla harjoittelulla;
2. saattajapalveluna;
3. ryhmäkuljetuksina;
4. korvaamalla taksilla, invataksilla tai muulla vastaavalla ajoneuvolla tapahtuvasta kuljetuksesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset;
5. muulla soveltuvalla tavalla.

Yksilöllisiä kuljetuspalveluja ei järjestetä henkilölle, joka on oikeutettu kuljetuksiin tai niiden kustannusten korvaamiseen muun lain nojalla.

3. Tavoite

Liikkumista tukevan palvelun tarkoituksena on tukea itsenäisiä elämisen mahdollisuuksia omassa kodissa. Palvelun avulla mahdollistetaan kodin ulkopuolinen asiointi ja sosiaalisten kontaktien ylläpitäminen.

Palvelua järjestetään kuntalaiselle, joka ei voi käyttää julkisia liikennevälineitä ja jolla on perusteltu yksilöllinen ja elämäntilanteeseen liittyvä kuljetuspalvelun tarve ja joka ei ole oikeutettu vammaispalvelulain (380/1987) mukaisiin kuljetuspalveluihin.

Liikkumista tukeva palvelu on määrärahasidonnainen palvelu ja hyvinvointialue voi määrittellä sen myöntämisperusteet, matkojen määrän ja pituuden sekä asiakkaalta perittävät maksut. Palveluja myönnetään kullekin kalenterivuodelle varattujen määrärahojen puitteissa.

4. Palvelun toteutustavat

4.1 Ohjaus ja ohjattu harjoittelu

Asiakkaan hakiessa palvelua häntä informoidaan julkisen liikenteen vaihtoehtoista, kuten palvelulinjoista ja palvelubusseista ja niiden palveluista. Asiakkaan kanssa voidaan ennen päätöksentekoa järjestää palveluohjaajan tukemana kokeilu, miten julkisen liikenteen käyttäminen onnistuisi busseissa tai palvelulinjoilla. Ohjaukseen kuuluu myös mahdollisten kuluneuvon vaihtojen harjoittelu sekä asiointissa ohjaaminen.

4.2 Korvaus taksilla tapahtuvasta kuljetuksesta aiheutuvista kohtuullisista kustannuksista

Mikäli asiakas ei ohjauksen tai esimerkiksi saattajan avulla pysty käyttämään julkista liikennettä ja hän täyttää liikkumista tukevien palvelujen myöntämisperusteet, hänelle voidaan myöntää palvelu taksikuljetuksina, joista korvataan kohtuullinen kustannus jäljempänä esitettävällä tavalla.

5. Liikkumista tukevan kuljetuspalvelun myöntämisen perusteet

Liikkumista tukevaa kuljetuspalvelua voidaan myöntää hakemuksesta henkilölle:

- jonka kotipaikka on Hamina, Kotka, Kouvola, Miehikkälä, Pyhtää tai Virolahti ja
- joka ei saa liikkumiseen tukea muun lainsäädännön perusteella ja
- jolla on pitkäaikaisia liikkumisvaikeuksia tai toimintakyvyn vajeita ja joka ei kykene itsenäisesti käyttämään julkisia liikennevälineitä sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen toimintakykyä alentavan syyn vuoksi ilman kohtuuttomia vaikeuksia ja
- jolla ei ole käytettävissään autoa asiointimatkoihin.

Kuljetuspalveluita myönnettäessä arvioidaan asiakkaan taloudellinen tilanne.

Jos henkilö on hyvinvointialueen järjestämässä palvelussa Kymenlaakson ulkopuolella, hänelle voidaan myöntää liikkumista tukevaa palvelua samoilla perusteilla kuin muillekin kymenlaaksolaisille. Jos kuljetuspalvelukortin käyttäminen asuinkunnassa ei onnistu, korvataan matkat asiakkaalle jälkikäteen kuittien perusteella.

6. Taloudellinen tarveharkinta

Kuljetuspalvelu kohdennetaan ensisijaisesti henkilöille, joilla on pitkäaikainen toimintakyvyn alenema ja joille välttämättömien asiointimatkojen kustannukset vaarantavat säännöllisen toimeentulon edellytykset. Palvelun myöntämisen ohjeelliset tulo- ja varallisuusrajat Kymenlaakson hyvinvointialueella ovat:

Yksinasuva	tulot 1 200 €/kk (brutto)	talletukset 7 000 €
Yhteistaloudessa asuvat	tulot 2 300 €/kk (brutto)	talletukset 10 000 €

Tuloina ei oteta huomioon asumistukea, rintamalisää, ylimääräistä rintamalisää, vammaistukea, eläkkeensaajan hoitotukea, lapsilisää, elatusapua ja -tukea eikä omaishoidon tukea.

7. Sotainvalidit

Sotilasvammalain perusteella kuljetuspalvelu voidaan myöntää ilman tulo- ja varallisuusharkintaa sotainvalideille, jotka ovat vahingoittuneet tai sairastuneet vuosien 1939-1945 sotien johdosta ja joiden haitta-aste on vähintään 10 %. Heiltä ei peritä omavastuuta.

Sotilasinvalidille, jotka ovat vahingoittuneet tai sairastuneet asepalveluksessa tai YK-tehtävissä ennen vuotta 1991 ja joiden haitta-aste on vähintään 20 %, kuljetuspalvelu voidaan myös myöntää ilman tulo- ja varallisuusharkintaa eikä omavastuuta peritä.

Jos sotainvalidi tarvitsee saattajaa asiointi- tai virkistysmatkoilla, saattajan matkakulut voidaan korvata. Myös sotainvalidien puolesta asioiminen voidaan korvata.

Sotainvalidien matkojen määrää ei ole rajoitettu, vaan niitä voidaan myöntää tarpeen mukaan. Asiointi- ja virkistysmatkat voivat oman kunnan lisäksi suuntautua naapurikuntien alueelle.

8. Rintamaveteraanit

Suomessa asuva vuosien 1939–1945 sotiin osallistunut rintamasotilastunnuksen, rintamapalvelustunnuksen tai rintamatunnuksen omaava rintamaveteraani on oikeutettu liikkumista tukeviin taksikuljetuspalveluihin ilman tulo- ja varallisuusharkintaa. Heiltä ei peritä matkojen omavastuuosuutta.

Jos rintamaveteraani tarvitsee saattajaa asiointi- tai virkistysmatkoilla, saattajan matkakulut voidaan korvata. Myös veteraanien puolesta asioiminen voidaan korvata.

Rintamaveteraanien matkojen määrää ei ole rajoitettu, vaan niitä voidaan myöntää tarpeen mukaan. Asiointi- ja virkistysmatkat voivat oman kunnan lisäksi suuntautua naapurikuntien alueelle.

9. Palvelun hakeminen

Liikkumista tukevia palveluja haetaan sähköisellä tai paperisella hakemuslomakkeella.

Hakemukseen tarvitaan liitteeksi (ei koske sotainvalideja eikä rintamaveteraaneja):

- tosite hakijan ja samassa taloudessa asuvan henkilön bruttotuloista (päätos eläkkeestä, päivärahasta, muista tuloista).
- hakijan ja samassa taloudessa asuvan henkilön viimeisin tiliote kaikista pankkitileistä.

10. Palvelutarpeen arviointi

Hakijalle tehdään palvelutarpeen arviointi ensisijaisesti kotikäyntinä.

Arvioinnissa otetaan huomioon:

- hakijan liikkumismahdollisuudet hänen asuinympäristössään; käytössä olevat liikkumisen apuvälineet, oleellisten palveluiden sijainti ja joukkoliikenteen pysäkkien sijainti
- onko hakijan mahdollista käyttää joukkoliikennevälineitä, esimerkiksi matalalattialinja-autoja ja niitä täydentäviä palvelulinjoja tai kutsutaksiliikennettä
- onko hakijalla mahdollisuus käyttää joukkoliikennevälineitä saattajan avulla
- hakijan taloudellinen tilanne
- tarvittaessa pyydetään terveydenhuollon lausunto.

11. Päätöksenteko ja muutoksenhaku

- Päätös liikkumista tukevasta palvelusta tehdään sen kuukauden alusta, jolloin hakemus on saapunut.
- Päätökset ovat lähtökohtaisesti toistaiseksi voimassa olevia, ellei määräaikaiselle päätökselle ole erityistä syytä.
- Viranhaltijan tekemään päätökseen haetaan oikaisua Kymenlaakson hyvinvointialueen yksilöjaostolta. Yksilöjaoston oikaisuvaatimuksesta tekemään päätökseen on mahdollista hakea muutosta valittamalla siitä hallinto-oikeuteen.

12. Liikkumista tukevan palvelun sisältö

Liikkumista tukeva palvelu on tarkoitettu asioimiseen ja virkistykseen.

Matkoja ei saa käyttää terveydenhoitomatkoihin, joiden korvaus perustuu sairausvakuutuslakiin tai korvaus tulee vakuutusyhtiöltä. Näitä Kelan korvattavaksi säädettyjä matkoja ovat esimerkiksi lääkäri-, hammaslääkäri-, laboratorio- ja terapiakäynnit, kuntoutus ja lääkinnällisen kuntoutuksen maksusitoumuksella hankittavien apuvälineiden sovitus.

13. Matkojen määrä

Taksilla tehtäviä kuljetuspalvelumatkoja myönnetään enintään 8 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa. Matkoja ei voi siirtää seuraavalle kuukaudelle.

Poikkeuksena sotainvalidit ja rintamaveteraanit (ks. sivut 3-4).

14. Matkustusalue

Pääsääntöisesti kuljetuspalvelu myönnetään lähimpään kaupunginosa- tai kuntakeskukseen, mistä keskeiset tarvittavat palvelut löytyvät.

Poikkeuksena sotainvalidit ja rintamaveteraanit (ks. sivu 3).

15. Yhdensuuntainen matka

- Matkalla tarkoitetaan palvelussa yhdensuuntaista matkaa lähtöosoitteesta pääteosoitteeseen.
- Matka ajetaan aina suorinta reittiä.
- Lyhyt pysähdys esimerkiksi pankkiautomaatille, postilaatikoille tai saattajan kyytiin ottaminen matkan varrelta on mahdollinen.
- Pysähtyminen pidempiaikaista asiointia varten (esim. apteekissa, kaupassa tai pankissa asioiminen) keskeyttää yhdensuuntaisen matkan, jolloin matkan jatkuminen on uusi kuljetuspalvelumatka.
- Jos mahdollista kannattaa tilata kerralla koko matkaketju.

16. Kuljetuspalvelukortti

Ulkokuntalaisen matkat hoidetaan erillisellä maksukortilla. Maksukortit tilataan hyvinvointialueen toimesta.

17. Muut matkustajat

Mikäli asiakas tarvitsee saattajan, tämä kirjataan palvelupäätökseen. Omaishoidon tuen asiakkaalla on aina oikeus saattajan käyttämiseen. Saattajan on tultava mukaan samasta osoitteesta tai reitin varrelta ilman poikkeamistarvetta.

Kun 7-17 -vuotias lapsi/nuori matkustaa kuljetuspalveluun oikeutetun vanhempansa/hoitajansa kanssa, häneltä peritään omavastuuosuutena soveltamisohjeessa olevan omavastuuosuustaulukon mukainen summa. Alle 7-vuotiailta ei omavastuuosuutta peritä. Mukana kulkevat aikuiset perheenjäsenet maksavat matkasta omavastuun, joka vastaa matkan hintaa jaettuna asiakasmäärällä.

Mikäli samassa kyydissä matkustaa useampi liikkumista tukevaan palveluun oikeutettu henkilö, kuluu jokaiselta myönnetty matka ja jokainen maksaa omavastuuosuuden.

Kymenlaakson hyvinvointialueella yhdistellään vammaispalvelulain ja sosiaalihoitolain perusteella julkisesti rahoitettuja matkoja. Yhdistelyä toteutetaan silloin, kun se on asiakkaan tarpeet huomioiden tarkoituksenmukaista. Asiakkaan yksilölliset tarpeet arvioidaan yhteistyössä asiakkaan kanssa. Alle 3 km matkoja ei yhdistellä.

18. Omavastuu

Aikuinen:

3,50 €	koti-/asuinkunnan alueella	
5,50 €	toiminnalliseen lähikuntaan	enintään 30 km
7,40 €		enintään 40 km
9,30 €		enintään 50 km
11,80 €		enintään 60 km
Tästä eteenpäin matkahuollon hinnasto		

Lapsi (7-17):

1,80 €	koti-/asuinkunnan alueella
3,50 €	toiminnalliseen lähikuntaan

Hyvinvointialue laskuttaa asiakkaan omavastuut kuukausittain.

19. Autossa tunnistautuminen

Henkilöllisyys tarkistetaan passista, henkilökortista tai ajokortista. Kuljettajan harkinnalla myös kuvaton Kela-kortti käy tunnistamiseen, jos säännöllisesti kuljetettavan asiakkaan henkilöllisyyttä ei ole syytä epäillä eikä hänellä ole käytössä kuvallista henkilötodistusta. Myös tilaajan henkilökunnan antama vahvistus Asiakkaan henkilöllisyydestä on hyväksyttävä, jos Tilaajan henkilökuntaa on paikalla matkan lähtöpisteessä.

20. Matkan tilaaminen

Kuljetuspalvelumatka on tilattava tilauskeskuksesta numerosta 0800 302 323

- Kuulo- tai puhevammaiset voivat käyttää myös tekstiviestinumeroa 040 563 1112.
- Puhelu on normaalihintainen (pvm/mpm) eikä tilauksesta mene muuta maksua.
- Asiakas voi tilata yksittäisen matkan tai säännöllisesti toistuvat matkat etukäteen.
- Tilaamalla matkan vähintään 60 min. aikaisemmin, varmistetaan sillä taksin saapuminen haluttuun aikaan.
- Odotusaika on enimmillään 15 min. + se aika, joka taksilta kestää ajaa asiakkaan luokse.
- Tilauspuhelut nauhoitetaan.

Matkaa tilatessa tulee kertoa:

- * Noutopaikka, määränpää ja mahdolliset pysähdykset reitinvarrella osoitteineen (saattajan nouto, pankkiautomaatti, postilaatikko).
- * Matkustaako mukana saattaja tai perheenjäseniä.
- * Onko mukana apuvälineitä tai opaskoira.
- * Onko perillä oltava tiettyyn aikaan.
- * Mahdollisen paluukyydin lähtöaika, mikäli se on tiedossa.

Välityspalvelun tuottaa Kymenlaakson Taksi Oy

21. Olosuhteiden muuttuessa

Asiakkaan tulee ilmoittaa toimintakyvyssään tai olosuhteissaan tapahtuvista muutoksista päätöksen tehneelle viranhaltijalle, jos muutoksilla on merkitystä palvelun järjestämiseen. Tarvittaessa palvelutarve ja asiakassuunnitelma tarkistetaan sekä päätöstä tarkennetaan tarvetta vastaaviksi.

22. Ohjeiden vastainen käyttö

Asiakas sitoutuu toimimaan saamansa asiakasohjeen mukaisesti käyttäessään liikkumista tukevaa palvelua. Tarvittaessa voidaan siirtyä kuljetusten järjestämiseen korvaamalla matkat asiakkaalle jälkikäteen kuittia vastaan.

Matkan peruuntumisesta tulee ilmoittaa ajovälitykseen. Mikäli perumista ei ole tehty viimeistään 30 minuuttia ennen sovittua matkan alkua, asiakkaalta kuluu yksi matka.